

9. Taş İ. Relationship between Internet Addiction, Gaming Addiction and School Engagement among Adolescents. *Universal Journal of Educational Research*. 2017. 5(12). P. 2304–2311

REFERENCES:

1. Illin Ye.P. (2013) Motyvatsiia i motyvy. [Motivation and motives]. Ternopil [in Ukrainian].
2. Perepelytsia A.V. (2018) Problema kompiuternykh ihor, yak alternatyva realnosti [The problem of computer games as an alternative to reality]. *Aktualni problemy psykholohii: Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H.S. Kostiuka NAPN Ukrainy* – Actual problems of psychology: Collection of scientific works G.S. Kostyuk Institute of Psychology NAPS of Ukraine, 1, 265–279 [in Ukrainian].
3. Puhachov D.L. (2016) Eksperymentalne doslidzhennia osoblyvosti formuvannia obrazu “ia” kompiuterno zalezhnymy molodshymy pidlitkamyi [Experimental study of the peculiarities of the formation of the “I” image by computer-addicted younger adolescents]. *Tekhnolohii rozvytku intelektu – Technologies of intelligence development*, 2(3). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2016_2_3_12 [in Ukrainian].
4. Ren L.V., Levenok M.V. (2012) Doslidzhennia stanu skhylnosti do kompiuternoї adyktzii sered ditei ta pidlitkiv [A study of the state of propensity for computer addiction among children and adolescents]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T.H. Shevchenka – Bulletin of T.G. Shevchenko Chernihiv National Pedagogical University*, Vol. 96, 177–180 [in Ukrainian].
5. Shuhailo Ya.V. (2015) Internet-zalezhnist ta problema yii profilaktyky sered ditei ta pidlitkiv. [Internet addiction and the problem of its prevention among children and adolescents]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu Pedahohichni nauky – Bulletin of Zaporizhia National University. Pedagogical sciences*. Vos. 2 (25), 17–24 [in Ukrainian].
6. Yureva L.N., Bolbot T.Yu. (2006) Kompyuternaya zavisimost: formirovanie, diagnostika, korrektsiya i profilaktika. [Computer addiction: formation, diagnosis, correction and prevention]. Dnepropetrovsk [in Russian]
7. Yarchenko Yu.V., Driuk A. (2019) Internet-zalezhnist molodi yak sotsialna problema [Internet addiction of young people as a social problem]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnogo tekhnichnoho universytetu : zb. nauk. prats – Bulletin of the Azov State Technical University: coll. science. Papers*, Vol. 3, 75–81 [in Ukrainian].
8. Karacic. S., Oreskovic S. (2017) Internet Addiction Through the Phase of Adolescence: A Questionnaire Study. *JMIR Ment Health*, e11. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5394260/>
9. Taş İ. (2017) Relationship between Internet Addiction, Gaming Addiction and School Engagement among Adolescents. *Universal Journal of Educational Research*, 5(12). 2304–2311

Стаття надійшла до редакції 18.06.2020.
The article was received 18 June 2020.

УДК 37.015.3:001.895

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2020-3-18>

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНІХ ІННОВАЦІЙ

Кравчук Світлана Леонтіївна,
кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник

*Інститут соціальної та політичної психології
Національної академії педагогічних наук України*

757kravchuk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6951-1912>

Мета. Метою дослідження є аналіз особливостей психологічної готовності студентської молоді педагогічних спеціальностей до впровадження освітніх інновацій на вибірці 129 осіб – українських студентів (67 жінок і 62 чоловіків) віком від 19 до 23 років, які здобувають першу вищу освіту. Вибірка зібрана з трьох українських університетів: Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Національного лінгвістичного університету, Київського університету імені Бориса Грінченка.

Методи. В емпіричному дослідженні використовувалась авторська анкета, спрямована на дослідження суб'єктивних ставлень до реформи у сфері загальної середньої освіти. Анкета складається з 27 запитань, з них 17 відкритих запитань, 2 – закритих запитання і 8 напівзакритих запитань, що є комбінацією відкритих і закритих запитань.

Результати. Більшість студентів педагогічних спеціальностей висловили бажання узяти активну участь у впровадженні реформи у сфері загальної середньої освіти і дізнатися більше про реформу у сфері загальної середньої освіти. Через впровадження реформи у сфері загальної середньої освіти у значного відсотка осіб студентської молоді педагогічних спеціальностей переважають позитивні емо-

ції. Більшість студентів педагогічних спеціальностей вважають, що не можуть впливати на процес впровадження освітніх інновацій в Україні.

Висновки. Психологічну готовність студентської молоді до впровадження освітніх інновацій доцільно визначити як інтегративне утворення, що поєднує прояв індивідуальних, особистісних, суб'єктних характеристик в їх цілісності, наявність функціональної і особистісної підготовленості особи до впровадження освітніх інновацій, що зумовлюється наявністю певної психологічної установки на досягнення очікуваного результату, домінуючими мотивами і спрямованостями. У структурі психологічної готовності студентської молоді до впровадження освітніх інновацій доцільно виокремити такі компоненти: емоційно-мотиваційний, когнітивно-цільовий, орієнтаційний, діяльнісно-операційний, моральний, комунікативний, вольовий, мобілізаційний, оцінно-результативний.

Ключові слова: психологічна готовність, студентська молодь, освітні інновації, освітня реформа, партнерство.

PECULIARITIES OF PSYCHOLOGICAL READINESS OF STUDENT YOUTH OF PEDAGOGICAL SPECIALTIES FOR INTRODUCTION OF EDUCATIONAL INNOVATIONS

Kravchuk Svitlana Leontiivna,
Candidate of Psychological Sciences,
Senior Researcher

*Institute of Social and Political Psychology of the National Academy
of Educational Sciences of Ukraine*

757kravchuk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6951-1912>

Purpose. The aim of the study is to analyze the psychological readiness of students of pedagogical specialties to implement educational innovations in a sample of 129 people – Ukrainian students (67 women and 62 men) aged 19 to 23 years, receiving their first higher education. The sample is collected from three Ukrainian universities: Drahomanov National Pedagogical University, National Linguistic University, Borys Hrinchenko Kyiv University.

Methods. The empirical study used an author's questionnaire aimed at examining subjective attitudes to reform in general secondary education. The questionnaire consists of 27 questions, including 17 open questions, 2 closed questions and 8 half-closed questions, which is a combination of open and closed questions.

Results. The vast majority of students of pedagogical specialties expressed a desire to take an active part in the implementation of reform in the field of general secondary education. Most students of pedagogical specialties have a desire to learn more about reform in the sphere of general secondary education. Due to the implementation of the reform in the field of general secondary education, a significant percentage of students of pedagogical specialties are dominated by positive emotions. The vast majority of students of pedagogical specialties believe that they cannot influence the process of implementing educational innovations in Ukraine.

Conclusions. Psychological readiness of student youth to implement educational innovations should be defined as an integrative structure that combines the manifestation of individual, personal, subjective characteristics in their entirety, the presence of functional and personal readiness to implement educational innovations, due to the presence of a certain psychological attitude to achieve the expected result, dominant motives and orientations. In the structure of psychological readiness of student youth for the introduction of educational innovations it is advisable to distinguish the following components: emotional-motivational, cognitive-target, orientation, activity-operational, moral, communicative, volitional, mobilization, evaluation-effective.

Key words: psychological readiness, student youth, educational innovations, educational reform, partnership.

Вступ

Проблема психологічної готовності студентської молоді педагогічних спеціальностей до впровадження освітніх інновацій, зокрема до реформування загальної середньої освіти, набуває особливого значення, оскільки розвиток та доля майбутнього молодого покоління значною мірою залежать від соціально-психологічної компетентності студентської молоді як майбутніх вчителів та потенційних батьків.

Нині найактуальнішою проблемою є розвиток освітньої системи, зокрема загальної середньої освіти, що сприяє формуванню здорового та безпечного способу життя молодого покоління.

Концепт «інновація» (від італ. *innovazione* – «новина») почав широко використовуватися в 40-х роках ХХ сторіччя, причому першість у його використанні належить німецьким та австрійським вченим у контексті аналізу технологічних та економічних процесів.

Нині немає однозначного визначення терміна «інновація». Термін «інновація» означає нововведення, новизну, зміни, зокрема нові форми управління та організації праці, нові види технологій, які охоплюють окремі установи й організації, а також різні сфери.

Р. І. Нісбет та Дж. М. Коллінз (Nisbet, Collins, 2001) зазначають, що корисно визначити нововведення як навмисну, нову, специфічну зміну, яка має бути ефективною в досягненні цілей системи.

Інновації в освіті розглядаються як процес творення, впровадження і поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних й управлінських технологій, спрямованих на підвищення рівнів досягнень структурних компонентів освіти та здійснення переходу системи до якісно нового стану (Lynch, Smith, 2016).

Р. І. Нісбет та Дж. М. Коллінз (Nisbet, Collins, 2001) вказують, що інновація є невід'ємною частиною операційних процедур будь-якої сучасної освітньої системи, яка прагне вирішити проблеми, з якими стикається. Поняття «інновація» має складне та багатогранне значення у сфері освіти, яке передбачає процес оновлення, освітні реформи, відбір найбільш відповідного матеріалу (ідей, діяльностей, форм, методів, засобів, концепцій чи програм) та його впровадження в педагогічній практиці (Novick, Kress, Elias, 2007).

Аналіз сучасних психологічних, соціально-психологічних і педагогічних досліджень (Дичківська, 2004; Дубасенюк, 2009; Карпова, 2004; Курлянд, 2009; Johnson, Maclean, 2008; Jurgena, Cēdere, 2016; Terhart, 2013) дає змогу виокремити в інноваційній діяльності такі складники: мотиваційний, когнітивний, рефлексивний, особистісний, креативний, процесуальний, технологічний. Стосовно реформування загальної середньої освіти інновація означає нововведення в цілі, зміст, методи й форми навчання та виховання дітей, а також організацію спільної діяльності вчителів та учнів.

1. Теоретичне обґрунтування проблеми

Аналіз різноманітних підходів до визначення психологічної готовності свідчить, що більшість вчених виходять із такої загальної позиції, що це складна синтетична конструкція, яка складається з комплексу різноманітних взаємопов'язаних компонентів. О. А. Дубасенюк (Дубасенюк, 2009) вважає, що термін «готовність» доцільно розглядати в контексті «готовності до дії» та визначати як стан мобілізації всіх психофізіологічних систем людини, які забезпечують ефективно виконання визначених дій. Готовність доцільно розглядати

як співвідношення таких факторів: нейродинамічного забезпечення, фізичної підготовленості, психологічних умов готовності, причому в діяльностях різних видів складності може переважати будь-яка з названих сторін (Дубасенюк, 2009; Клімов, 2005; Курлянд, 2009; Левітов, 1973; Мушинська, 2007; Lynch, Smith, 2016; Novick, Kress, Elias, 2007).

На думку вченого Є. О. Клімова (Клімов, 2005), стан психологічної готовності до діяльності допомагає людині успішно виконувати свої професійні обов'язки, правильно використовувати знання, досвід, особисті якості, зберігати самоконтроль та перебудовувати діяльність у разі появи непередбачених перешкод. Є. О. Клімов (Клімов, 2005) зазначає, що стан психологічної готовності до діяльності характеризується мобілізацією ресурсів суб'єкта діяльності на оперативне чи довготермінове її виконання або трудового завдання. Б. Д. Париґін (Париґін, 2003) визначає психологічну готовність як своєрідний пусковий механізм діяльності. На думку Б. Д. Париґіна, психологічна готовність до початку діяльності визначається передусім складністю подолання психологічного бар'єру на її старті. За цим психологічним бар'єром, згідно з дослідником, стоять сумніви і вагання, пов'язані з переживаннями труднощів того, що треба зробити; також дається взнаки тут і фактор впевненості чи невпевненості у своїх силах, вдалому чи невдалому виборі часу дії тощо.

Є. О. Клімов (Клімов, 2005) вважає, що динамічна структура стану психологічної готовності до складних видів діяльності являє собою цілісне утворення, яке охоплює низку особистісних характеристик, основними з яких є такі: 1) мотиваційні: потреба успішно виконувати завдання, інтерес до діяльності, прагнення досягти успіху і показати себе з кращої сторони; 2) пізнавальні: розуміння обов'язків, трудового завдання, оцінка значущості для досягнення конкретних результатів діяльності і для себе (з точки зору престижу, статусу), представлення ймовірних змін, обставин тощо; 3) емоційні: почуття професійної і соціальної відповідальності, впевненість в успіху, наснага; 4) вольові: управління собою і мобілізація сил, зосередження на завданні, відволікання від сторонніх впливів, подолання сумнівів, боязні.

М. Д. Левітов (Левітов, 1973) характеризує готовність як певний психічний стан, який має проміжне положення між властивостями особистості і психічними процесами й зумовлює загальний функціональний рівень, на фоні якого відбувається

розвиток процесів, які необхідні для високої результативності здійснення професійної діяльності.

Д. Лінч та Р. Сміт (Lynch, Smith, 2016) зазначають, що готовність, з однієї сторони, означає згоду прийняти щось як добровільне та свідоме рішення, спрямоване на діяльність, з другої сторони, розглядається як опис стану, за якого людина до чогось готова і який забезпечить реалізацію рішення. Провідним компонентом готовності є психологічна готовність, яку доцільно розглядати як складну конструкцію, як сплав функціональних та особистісних компонентів, що забезпечують мотиваційну та розумову готовність та здатність суб'єкта до здійснення професійної діяльності (Lynch, Smith, 2016).

Досить цікавий погляд на визначення психологічної готовності та її структури був запропонований З. Н. Курлянд (Курлянд, 2009), згідно з якою психологічна готовність до діяльності – це інтегрована цілісна якість особистості, яка найбільш вичерпно описує когнітивну, емоційну і вольову мобільність особи в час включення в професійну діяльність. На думку дослідниці, в структурі психологічної готовності доцільно виділити чотири основні компоненти: мотиваційний (внутрішня спрямованість на певний тип професійної діяльності), емоційний (постійне позитивне ставлення до професійної діяльності), особистісний (готовність до професійної рефлексії) і професійний (володіння професійно важливими навичками) (Курлянд, 2009).

Згідно із Л. З. Сердюк і Н. М. Петрученко, доцільно виділити в структурі психологічної готовності морально-психологічний компонент (усвідомлення мети діяльності, спрямованість на певний тип професійної діяльності, інтереси і потреби) та особистісний компонент (властивості і якості, які забезпечують виконання фахових функцій) (Сердюк, Петрученко, 2011).

Л. В. Помиткіна вказує, що конкретний стан готовності до дії визначається узгодженням факторів, які характеризують різні рівні та сторони готовності: фізіологічну підготовленість, необхідну нейродинамічну забезпеченість дії, психологічні умови готовності (Помиткіна, 2012). На думку Л. В. Помиткіної, залежно від умов виконання дії провідною може стати одна з цих сторін. Позитивне ціннісне ставлення, згідно із Л. В. Помиткіною, є важливим елементом будь-якої готовності особистості.

Досить цікавим поглядом на цю проблему є дослідження О. В. Мушинської (Мушинська, 2007). Вчена здійснила аналіз

здатності керівників до прийняття рішень в умовах ризику. На думку О. В. Мушинської, у психологічній готовності доцільно виділити такі компоненти: 1) відображуючий – високий професійний розвиток пізнавальних процесів та стійких якостей особистості, що забезпечують стійке реагування фахівця на всі впливи навколишнього середовища з урахуванням майбутньої діяльності; 2) спонукальний (центрально-ній) – система мотивів з їх взаємозалежністю і супідрядністю; 3) виконавчий – міцні та високорозвинені розумові і сенсорні здатності; 4) регулюючий – вольові якості особистості, емоційна стійкість, здатність довільно знижувати негативний вплив шкідливих факторів, керувати своєю поведінкою в стані напруженості.

Вагомий внесок у розробку проблеми готовності до інноваційної педагогічної діяльності зробила О. А. Дубасенюк (Дубасенюк, 2009), визначивши в її структурі такі компоненти: цільовий, мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-операційний та оцінно-результативний.

І. М. Дичківська визначає готовність до інноваційної педагогічної діяльності як особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами та засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії (Дичківська, 2004).

Ю. Карпова вважає, що готовність до інноваційної діяльності варто розглядати як певну сформованість особистісного ресурсу людини, що забезпечує свободу її інтелектуальної самореалізації в умовах зміни соціальної реальності (Карпова, 2004).

Дослідники Б. Новік, Дж. Кресс та М. Еліас (Novick, Kress, Elias, 2007) зазначають, що готовність до освітніх інновацій – це сполука готовності та можливостей. На думку вчених, майбутнє функціонування будь-якої організації пов'язане з її поточним статусом. Адміністратори шкіл можуть бути освіченими, цілеспрямованими чи зацікавленими, але в кожній школі своя історія, яку неможливо стерти, і люди не можуть легко чи швидко відмовитися від звичок й моделей роботи (Novick, Kress, Elias, 2007).

На нашу думку, психологічну готовність до впровадження освітніх інновацій доцільно визначити як інтегративне утворення, що поєднує прояв індивідуальних, особистісних, суб'єктних характеристик в їх цілісності, наявність функціональної і особистісної підготовленості особи до впровадження освітніх інновацій, що

зумовлюється наявністю певної психологічної установки на досягнення очікуваного результату, домінуючими мотивами і спрямованостями.

Метою дослідження є аналіз особливостей психологічної готовності студентської молоді педагогічних спеціальностей до впровадження освітніх інновацій.

2. Методологія та методи

Процедура емпіричного дослідження передбачала розробку авторської анкети, спрямованої на дослідження суб'єктивних ставлень до реформи у сфері загальної середньої освіти. Анкета складається з 27 запитань, з них 17 відкритих запитань, 2 закритих запитання і 8 напівзакритих запитань, що є комбінацією відкритих і закритих запитань. Емпіричне дослідження було проведено з використанням етичних принципів та кодексів поведінки Американської психологічної асоціації (2010).

Учасниками дослідження були 129 осіб – українські студенти (67 жінок і 62 чоловіка) віком від 19 до 23 років, які здобувають першу вищу освіту. Вибірка зібрана з трьох українських університетів: Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Національного лінгвістичного університету, Київського університету імені Бориса Грінченка. Участь у дослідженні була повністю добровільною. У будь-який момент учасники могли відмовитися від подальшої участі. Дані були зібрані анонімно.

3. Результати та дискусії

На основі авторської дослідницької анкети, спрямованої на дослідження суб'єктивних ставлень до реформи освіти, нами було виявлено, що 57,4% осіб висловили бажання узяти активну участь у впровадженні реформи у сфері загальної середньої освіти, водночас 33,3% осіб не мають такого бажання (див. табл. 1).

Таблиця 1

Висловлення бажання студентською молоддю узяти активну участь у впровадженні реформи у сфері загальної середньої освіти

Питання «Ви хотіли б узяти активну участь у впровадженні реформи у сфері загальної середньої освіти?»	Частота	Відсотки
Так	74	57,4
Ні	43	33,3
Інша відповідь	12	9,3
Разом	129	100,0

Стосовно бажання дізнатися більше про реформу освіти в Україні виявлено, що 72,1% осіб висловили таке бажання, також 7,0% осіб не мають такого бажання (див. табл. 2).

Таблиця 2

Висловлення студентською молоддю бажання дізнатися більше про реформу освіти в Україні

Питання «У Вас є бажання дізнатися більше про реформу освіти в Україні?»	Частота	Відсотки
Так	93	72,1
Ні	9	7,0
Інша відповідь	27	20,9
Разом	129	100,0

На питання «Які емоції у Вас виникають через впровадження реформи у сфері загальної середньої освіти?» у студентської молоді переважали позитивні емоції (відповідно, 51,9%), у 33,3% осіб домінують нейтральні емоції. Негативні емоції переважають тільки у 14,7% осіб (див. табл. 3).

Таблиця 3

Особливості емоцій за знаком, які виникають у студентської молоді через впровадження реформи у сфері загальної середньої освіти

Емоції за знаком	Частота	Відсотки
Позитивні	67	51,9
Негативні	19	14,7
Нейтральні	43	33,3
Разом	129	100,0

Стосовно міри задоволеності в провадженні освітніх інновацій у сфері загальної середньої освіти нами виявлено:

- у 27,9% осіб наявна міра задоволеності в провадженні освітніх інновацій від 41 до 50%;
- у 14,7% осіб наявна міра задоволеності в провадженні освітніх інновацій від 61 до 70%;
- у 14,0% осіб наявна міра задоволеності в провадженні освітніх інновацій від 21 до 30%;
- у 11,6% осіб наявна міра задоволеності в провадженні освітніх інновацій від 31 до 40%;
- у 10,9% осіб наявна міра задоволеності в провадженні освітніх інновацій від 51 до 60%;
- у 10,8% осіб наявна міра задоволеності в провадженні освітніх інновацій від 71 до 80%.

Лише 3,1% осіб вказали, що мають міру задоволеності в провадженні освітніх інновацій від 81 до 90% (див. табл. 4).

Таблиця 4

Особливості міри задоволеності студентської молоді у впровадженні освітніх інновацій у сфері загальної середньої освіти

Міра задоволеності	Частота	Відсотки
Від 0 до 10%	3	2,3
Від 11 до 20%	6	4,7
Від 21 до 30%	18	14,0
Від 31 до 40%	15	11,6
Від 41 до 50%	36	27,9
Від 51 до 60%	14	10,9
Від 61 до 70%	19	14,7
Від 71 до 80%	14	10,8
Від 81 до 90%	4	3,1
Від 91 до 100%	0	0,0
Разом	129	100,0

Стосовно можливості впливу студентської молоді на процес впровадження освітніх інновацій у сфері загальної середньої освіти нами виявлено таке: 58,9% осіб не погоджуються з тим, що можуть впливати на цей процес; 29,5% осіб погоджуються з тим, що можуть впливати на цей процес (див. табл. 5).

Таблиця 5

Можливість впливу студентської молоді на процес впровадження освітніх інновацій у сфері загальної середньої освіти

Можливість впливу	Частота	Відсотки
Погоджуються	38	29,5
Не погоджуються	76	58,9
Інша відповідь	15	11,6
Разом	129	100,0

На основі авторської дослідницької анкети, спрямованої на дослідження суб'єктивних ставлень до реформи у сфері загальної середньої освіти, нами було виявлено, як студентська молодь розуміє педагогіку партнерства. Одним із питань анкети було таке: «Як Ви розумієте, що таке педагогіка партнерства?».

За технікою контент-аналізу нами було виявлено, що студентська молодь розуміє педагогіку партнерства таким чином:

- взаєморозуміння між вчителями, батьками і учнями (16,3% студентської молоді);
- не розуміють, що це означає (15,5% студентської молоді);

- співпраця між вчителями, батьками і учнями з метою отримання дітьми якісної освіти (11,6% студентської молоді);
- взаємодія батьків, учнів і вчителів (10,8% студентської молоді);
- спілкування між вчителями, батьками і учнями (9,3% студентської молоді);
- побудова довіри між школою, дітьми і батьками (9,3% студентської молоді);
- рівність в обов'язках вчителів, учнів і батьків (6,2% студентської молоді);
- командна робота (4,7% студентської молоді);
- допомога один одному в навчальному і виховному процесах (4,7% студентської молоді);
- підтримка учня вчителем (4,7% студентської молоді);
- розвиток здібностей (3,8% студентської молоді);
- співпраця освітніх закладів (3,1% студентської молоді).

Ефективність впровадження реформи загальної середньої освіти значною мірою визначається налагодженням партнерської взаємодії між учасниками процесу реформування освіти. Є потреба співпрацювати радникам із питань освітньої реформи, вчителям, батькам та іншим зацікавленим особам в освітніх інноваціях.

Залучення до партнерства передбачає активну роботу шкільних консультантів із питань освітніх інновацій, роботу з батьками, волонтерство, співпрацю із спільнотою.

Важливою умовою партнерської взаємодії є довіра між учасниками процесу реформування, зокрема між молоддю та командами дорослих, які беруть активну участь в освітніх інноваціях.

Налагодження партнерської взаємодії між вчителями школи та членами родини кожного учня значно підвищує ефективність впровадження освітніх інновацій, бо результат навчання та виховання дитини значною мірою зумовлений конструктивною взаємодією між батьками, дітьми та навчальним закладом.

Тільки за тісного співробітництва всіх учасників освітнього процесу можна успішно впроваджувати освітні інновації.

Висновки

На нашу думку, психологічну готовність студентської молоді до впровадження освітніх інновацій доцільно визначити як інтегративне утворення, що поєднує прояв індивідуальних, особистісних, суб'єктивних характеристик в їх цілісності, наявність функціональної і особистісної підготовленості особи до впровадження освітніх інновацій, що зумовлюється наявністю певної психологічної установки на досягнення очі-

куваного результату, домінуючими мотивами і спрямованостями.

У структурі психологічної готовності студентської молоді до впровадження освітніх інновацій доцільно виокремити такі компоненти: 1) емоційно-мотиваційний (полягає в наявності стійкого позитивного емоційного ставлення студентської молоді до впровадження освітніх інновацій і передового досвіду, а також вираженості значного інтересу і мотивації до освітніх реформ); 2) когнітивно-цільовий (полягає в усвідомленні студентською молоддю необхідності формування і розвитку професійно важливих компетенцій, зокрема розвитку креативного мислення; формуванні інтересів до навчання і виховання; формуванні ціннісних орієнтацій; усвідомленні мети освітніх реформ); 3) орієнтаційний (полягає в засвоєнні знань і уявлень про умови й специфічні особливості впровадження освітніх інновацій, вимоги до особистісних характеристик людини); 4) діяльнісно-операційний (полягає в оволодінні знаннями про засоби, способи, стратегії впровадження освітніх інновацій, формуванні вмінь та навичок у розробці стратегій ефективного впровадження освітніх інновацій, здатності до активної діяльності в нових швидкозмінних соціально-економічних умовах, знанні дій, операцій, заходів, стратегій, необхідних для успішного здійснення діяльності, наявності обґрунтованості прийнятого рішення і шляхів його досягнення); 5) моральний (полягає у формуванні і розвитку гуманістичних цінностей, наявності моральних переконань); 6) кому-

нікативний (полягає в наявності комунікативної компетентності); 7) вольовий (полягає в розвитку відповідальності, наполегливості, здатності особи до саморегуляції і самоконтролю, здатності вільно керувати своєю поведінкою і поведінкою інших, прагненні наполегливо доводити розпочату діяльність, цілеспрямованості, самостійності і активності у прийнятті рішень); 8) мобілізаційний (полягає у впевненості у своїх силах, здатності особи до підвищення рівня активності, мобілізації сил у ситуації долаття труднощів, бар'єрів на шляху впровадження освітніх інновацій); 9) оцінно-результативний (полягає в здатності здійснювати самостійну оцінку власних знань, вмінь, умінь, ефективності засобів, дій, стратегій).

У нашому емпіричному дослідженні встановлено, що більшість студентів педагогічних спеціальностей висловили бажання узяти активну участь у впровадженні реформи у сфері загальної середньої освіти і дізнатися більше про реформу у сфері загальної середньої освіти. Через впровадження реформи освіти в Україні у значного відсотка осіб студентської молоді педагогічних спеціальностей переважають позитивні емоції. Більшість студентів педагогічних спеціальностей вважають, що не можуть впливати на процес впровадження освітніх інновацій в Україні.

У перспективі ми плануємо проведення дослідження соціально-психологічних чинників психологічної готовності студентської молоді до впровадження освітніх інновацій у сфері загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
2. Дубасенюк О. А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики* : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 14–47.
3. Карпова Ю. А. Введение в социологию инноватики. Санкт-Петербург : Питер, 2004. 192 с.
4. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения. Ростов-на-Дону : Феникс, 2005. 304 с.
5. Курлянд З. Н. Професійно-креативне середовище ВНЗ – передумова підвищення якості підготовки майбутніх фахівців. *Педагогическая наука: история, теория, практика, тенденции развития*. 2009. № 1. С. 18–26.
6. Левитов Н. Д. Психическое состояние готовности человека к работе. *Среднее специальное образование*. 1973. № 3. С. 28–38.
7. Мушинська О. В. Особливості структури психологічної готовності керівників економічних відділів до прийняття рішень в умовах ризику. *Актуальні проблеми психології*. 2007. Т. 7. Вип. 24. С. 208–215.
8. Парыгин Б. Д. Социальная психология. Санкт-Петербург : СПбГУП, 2003. 616 с.
9. Помиткіна Л. В. Психологічна готовність студентів до прийняття стратегічних життєвих рішень. *Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України «Проблеми сучасної психології»*. 2012. Вип. 18. С. 654–663.
10. Сердюк Л. Зміст та структура психологічної готовності до професійної діяльності студентів з інвалідністю. *Освіта Регіону: Український науковий журнал*. 2011. № 5. С. 140–144.
11. Johnson D., Maclean R. Teaching: Professionalization, Development and Leadership. New York : Springer, 2008. 209 p.
12. Jurgena I., Cédere D. Students' Ideas on Innovations in Higher Education. *Journal of Pedagogy and Psychology*. 2016. Vol. 8(1). P. 30–36.
13. Lynch D., Smith R. Readiness for School Reform. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*. 2016. Vol. 2. Issue 3. P. 15–19.

14. Nisbet R. I., Collins J. M. Barriers and Resistance to Innovation. *Australian Journal of Teacher Education*. 2001. Vol. 3. Issue 1. P. 1–29.
15. Novick B., Kress J., Elias M. Readiness: Assess Your School's Potential for Change. *Building Learning Communities with Character*. 2007. URL: <http://www.ascd.org/publications/books/101240/chapters/Readiness@-Assess-Your-School's-Potential-for-Change.aspx> (дата звернення: 07.06.2020).
16. Terhart E. Teacher resistance against school reform: reflecting an inconvenient truth. *School Leadership & Management*. 2013. Vol. 33. Issue 5. P. 11–14.

REFERENCES:

1. Dichkivska I. M. (2004). *Innovacijni pedagogichni tekhnologiji [Innovative pedagogical technologies]*. Kyiv: Akademvidav, 2004, 352 [in Ukrainian].
2. Dubasenyuk O. A. (Ed.) (2009). *Innovacijni osviti tekhnologiji ta metodiki v sistemi profesijno-pedagogichnoyi pidgotovki [Innovative educational technologies and methods in the system of professional and pedagogical training]*. *Profesijna pedagogichna osvita: innovacijni tekhnologiji ta metodiki: monografiya [Professional pedagogical education: innovative technologies and methods: monograph]*. Zhytomyr: Vid-vo ZhDU im. I. Franka, 14–47 [in Ukrainian].
3. Karpova Yu. A. (2004). *Vvedenie v socziologiyu innovatiki [Introduction to the Sociology of Innovation]*. St. Petersburg: Piter, 192 [in Russian].
4. Klimov E. A. (2005). *Psikhologiya professionalnogo samoopredeleniya [Psychology of Professional Self-Determination]*. Rostov-on-Don: Feniks, 304 [in Russian].
5. Kurlyand Z. N. (2009). *Profesijno-kreativne seredovishhe VNZ – peredumova pidvishhennya yakosti pidgotovki majbutnikh fakhivcziv [The professional and creative environment of the university is a prerequisite for improving the quality of training of future specialists]*. *Pedagogicheskaya nauka: istoriya, teoriya, praktika, tendenczii razvitiya*, 1, 18–26 [in Ukrainian].
6. Levitov N. D. (1973). *Psikhicheskoe sostoyanie gotovnosti cheloveka k rabote [Mental state of a person's readiness for work]*. *Srednee specialnoe obrazovanie*, 3, 28–38 [in Russian].
7. Mushynska O. V. (2007). *Osoblivosti strukturi psikhologichnoyi gotovnosti kerivnikiv ekonomichnikh viddiliv do priynyattya rishen v umovakh riziku [Features of the structure of psychological readiness of heads of economic departments to make decisions in conditions of risk]*. *Aktualni problemi psikhologiyi*, 7 (24), 208–215 [in Ukrainian].
8. Parygin B. D. (2003). *Soczialnaya psikhologiya [Social psychology]*. St. Petersburg: SPbGUP, 616 [in Russian].
9. Pomitkina L. V. (2012). *Psikhologichna gotovnist studentiv do priynyattya strategichnikh zhittyevikh rishen [Psychological readiness of students to make strategic life decisions]*. *Zbirnik naukovikh pracz K-PNU imeni Ivana Ogiyenka, Institutu psikhologiyi im. G.S. Kostyuka NAPN Ukrayini "Problemi suchasnoyi psikhologiyi"*, 18, 654–663 [in Ukrainian].
10. Serdyuk L. (2011). *Zmist ta struktura psikhologichnoyi gotovnosti do profesijnoyi diyalnosti studentiv z invalidnistyu [Content and structure of psychological readiness for professional activity of students with disabilities]*. *Osvita Regionu: Ukrayinskij naukovij zhurnal*, 5, 140–144 [in Ukrainian].
11. Johnson D., Maclean R. (2008). *Teaching: Professionalization, Development and Leadership*. New York: Springer, 209.
12. Jurgena I., Cēdere D. (2016). Students' Ideas on Innovations in Higher Education. *Journal of Pedagogy and Psychology*, 8(1), 30–36.
13. Lynch D., Smith R. (2016). Readiness for School Reform. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 2 (3), 15–19.
14. Nisbet R. I., Collins J. M. (2001). Barriers and Resistance to Innovation. *Australian Journal of Teacher Education*, 3 (1), 1–29.
15. Novick B., Kress J., Elias M. (2007). Readiness: Assess Your School's Potential for Change. *Building Learning Communities with Character*. 2007. URL: <http://www.ascd.org/publications/books/101240/chapters/Readiness@-Assess-Your-School's-Potential-for-Change.aspx>
16. Terhart E. (2013). Teacher resistance against school reform: reflecting an inconvenient truth. *School Leadership & Management*, 33 (5), 11–14.

Стаття надійшла до редакції 18.06.2020.
The article was received 18 June 2020.